

معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
اداره پاسخگویی به سوالات دینی

احکام نماز جمعه

دوره آموزشی کارشناسان پاسخگویی به سوالات شرعی

گروه علمی احکام اداره پاسخگویی به سوالات دینی

(سال ۱۳۹۸)

در این نسخه تنها نظر چهار تن از فقها آمده است و مطالب کم کاربردتر نیز حذف شده است؛

((غیر قابل انتشار))

- ۳ احکام خطبه‌های نماز جمعه
- ۳ حکم خواندن خطبه نماز جمعه
- ۳ خواندن خطبه قبل از نماز
- ۳ خواندن خطبه پیش از زوال
- ۳ گفتن اذان پس از خطبه‌ها
- ۳ گوش‌دادن به خطبه‌ها و سکوت کردن
- ۴ حرف زدن بین خطبه‌ها
- ۴ نماز خواندن پس از خطبه
- ۴ انجام بعضی از کارها در بین خطبه
- ۴ رو به روی هم بودن امام و مأموم در هنگام خطبه

- ۵ احکام نماز جمعه
- ۵ حکم نماز جمعه
- ۵ جماعت خواندن نماز جمعه
- ۵ وجوب تخییری نماز جمعه
- ۶ شروط وجوب نماز جمعه
- ۶ حضور کسانی که نماز جمعه از آنها ساقط است و مجزی بودن از نماز ظهر
- ۷ قنوت در نماز جمعه
- ۷ چهار و اخفات در نماز روز جمعه
- ۷ ساقط‌شدن نماز ظهر با خواندن نماز جمعه
- ۸ خواندن نماز ظهر بعد از نماز جمعه
- ۸ وقت نماز جمعه
- ۹ دیر رسیدن به نماز جمعه
- ۹ نماز جمعه برای مسافر
- ۹ معامله در روز جمعه
- ۱۰ خواندن نماز ظهر در اول وقت روز جمعه

احکام خطبه‌های نماز جمعه

حکم خواندن خطبه نماز جمعه

خواندن دو خطبه قبل از نماز جمعه واجب است (حضرت امام، امام خامنه ای، آیات عظام سیستانی و مکارم).^۱

خواندن خطبه قبل از نماز

واجب است خطبه‌ها قبل از نماز ایراد شود (حضرت امام، امام خامنه ای، آیات عظام سیستانی و مکارم).^۲

خواندن خطبه پیش از زوال

جایز است خطبه را قبل از زوال خورشید بخوانند؛ به‌طوری‌که وقتی از خطبه‌ها فارغ شد، ظهر شود و بنابر احتیاط، در وقت زوال خوانده شود (حضرت امام).^۳

خواندن خطبه‌ها قبل از زوال جایز است؛ ولی احتیاط آن است که قسمتی از آن در وقت ظهر باشد و احوط آن است که تماماً بعد از دخول وقت ایراد شود (امام خامنه ای).^۴
بنا بر احتیاط لازم، خطبه‌ها بعد از زوال باشد (آیات عظام سیستانی و مکارم).^۵

گفتن اذان پس از خطبه‌ها

اذان دوم (اذان بعد از خطبه‌های نماز جمعه) در روز جمعه بدعت و حرام است (حضرت امام، آیت الله مکارم).^۶

گوش دادن به خطبه‌ها و سکوت کردن

واجب است مأمومین به خطبه‌های امام گوش فرا دهند و احتیاط مستحب آن است که ساکت باشند و از حرف زدن بپرهیزند که صحبت کردن در وقت خطبه‌ها مکروه است و اگر سخن گفتن مأمومین موجب نشنیدن خطبه و از بین رفتن فائده آن باشد، سکوت لازم است (حضرت امام و امام خامنه ای).^۷

گوش دادن به دو خطبه، بنابر احتیاط واجب، بر کسانی که معنای خطبه را می‌فهمند، لازم است؛ ولی کسانی که معنای خطبه را نمی‌فهمند، گوش دادن بر آنان واجب نیست. همچنین هنگامی که امام مشغول خطبه خواندن است، حرف زدن مکروه می‌باشد و اما اگر حرف زدن، مانع از گوش دادن به خطبه باشد، بنابر احتیاط واجب، جایز نیست (آیت الله سیستانی).^۸

۱. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۸۴۸، احکام نماز جمعه، م ۲۵؛ امام خامنه ای، رساله آموزشی، ج ۱، درس ۵۰، کیفیت نماز جمعه؛ سیستانی، توضیح المسائل جامع، م ۱۷۸۵؛
۲. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، احکام نماز جمعه، ص ۸۴۸، مسئله ۲۶؛ سیستانی، توضیح المسائل جامع، م ۱۷۹۱؛ امام خامنه ای، رساله آموزشی، ج ۱، درس ۵۰، کیفیت نماز جمعه؛
۳. تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۴۲۴، مسئله ۱۰؛
۴. اجوبه الاستفتاءات، ج ۳۶، ص ۱۲۵، سؤال ۶۲۸؛ راهنمای فتاوا، درضمن سؤال ۹۸؛
۵. سیستانی، توضیح المسائل جامع، م ۱۷۸۷؛ مکارم، توضیح المسائل، مسئله ۶۷۱، ط؛
۶. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، احکام نماز جمعه، ص ۸۵۳، م ۴۰؛
۷. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، احکام نماز جمعه، ص ۸۵۳، م ۳۸؛ امام خامنه ای، استفتاء خصوصی، شماره استفتاء: ۷۹۲۲۰۶ تاریخ استفتاء: ۱۳۹۶/۰۵/۰۷ و شماره استفتاء: ۶۷۶۱۳۸ تاریخ استفتاء: ۱۳۹۵/۰۴/۱۴؛
۸. سیستانی، توضیح المسائل جامع، م ۱۷۹۹ و ۱۸۰۰

احتیاط واجب آن است که نمازگزاران هنگام ایراد خطبه، سکوت را رعایت کنند و به خطبه‌ها گوش فرا دهند؛ ولی اگر عمداً سخن بگویند، نماز جمعه آن‌ها باطل نمی‌شود؛ هرچند کار خلافی کرده‌اند (آیت الله مکارم).^۹

حرف زدن بین خطبه‌ها

اگر سخن گفتن مأمومین موجب نشنیدن خطبه و از بین رفتن فائده آن باشد، سکوت لازم است (حضرت امام و امام خامنه ای).^{۱۰}

هنگامی که امام مشغول خطبه خواندن است، حرف زدن مکروه می‌باشد و اما اگر حرف زدن، مانع از گوش دادن به خطبه باشد، بنابر احتیاط واجب، جایز نیست (آیت الله سیستانی).^{۱۱}
از حرف زدن که فایده خطبه را فوت کند، اجتناب لازم است (آیت الله مکارم).^{۱۲}

نماز خواندن پس از خطبه

به‌طور کلی آنچه که موجب گوش ندادن و از بین رفتن فایده خطبه می‌شود، باید ترک شود (امام خامنه ای).^{۱۳}
نسبت به اقامه نماز مستحبی یا قضا یا استیجاری پس از پایان خطبه و قبل از اقامه نماز جمعه، احتیاط در ترک است (آیت الله مکارم).^{۱۴}

انجام بعضی از کارها در بین خطبه

گفتن سه تکبیر و شعارهائی سخن امام جمعه را تأیید می‌نمایند و نیز قیام کردن در هنگام نام امام عصر ارواحنا له الفداء و نیز فرستادن صلوات و یا آمین گفتن در پی دعاهائی که امام جمعه می‌کند، اشکالی ندارد (حضرت امام، آیت الله مکارم).^{۱۵}

بطور کلی آنچه که موجب گوش ندادن و از بین رفتن فایده خطبه می‌شود، باید ترک شود (امام خامنه ای).^{۱۶}

رو به روی هم بودن امام و مأموم در هنگام خطبه

احتیاط مستحب آن است که مأمومین در حال خطبه، روبه‌روی امام قرار گیرند و بیشتر از مقداری که در نماز جایز است، به این طرف و آن طرف نگاه نکنند (حضرت امام).^{۱۷}

۹ توضیح المسائل مراجع ص ۸۵۲م ۳۸
۱۰ توضیح المسائل مراجع، ج ۱، احکام نماز جمعه، ص ۸۵۳، م ۳۸؛ امام خامنه ای، استفتاء خصوصی، شماره استفتاء: ۷۹۲۲۰۶ تاریخ استفتاء: ۰۷/۰۵/۱۳۹۶
۱۱ سیستانی، توضیح المسائل جامع، م ۱۷۹۹ و ۱۸۰۰
۱۲ مکارم، استفتائات جدید، ج ۲، ص ۱۴۳، سؤال ۴۰۵
۱۳ سایت مقام معظم رهبری، آرشیو استفتائات جدید، احکام نماز، نماز جمعه، اشتغال به امور دیگر در زمان خطبه‌های نماز جمعه
۱۴ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۳، ص ۹۷، سؤال ۲۹۰. (شایان ذکر است در استفتائات سایت بیان شده است مانعی ندارد)
۱۵ استفتائات، ج ۱، ص ۲۷۰، سؤال ۴۴۹؛ مکارم، استفتائات جدید، ج ۲، ص ۱۴۳، سؤال ۴۰۵
۱۶ سایت مقام معظم رهبری، آرشیو استفتائات جدید، احکام نماز، نماز جمعه، اشتغال به امور دیگر در زمان خطبه‌های نماز جمعه
۱۷ تحریر الوسیله، ج ۱، نماز جمعه، مسئله ۱۴

احتیاط واجب آن است که مأمومین رو به امام باشند (آیت الله مکارم).^{۱۸}

احکام نماز جمعه

حکم نماز جمعه

در زمان ما، نماز جمعه واجب تخییری است و نماز جمعه افضل است و نماز ظهر احوط و احتیاط بیشتر در آن است که هر دو را بجا آورند (حضرت امام).^{۱۹}

نماز جمعه که در روزهای جمعه به جای نماز ظهر خوانده می شود در عصر حاضر (زمان غیبت حضرت امام (عج)) واجب تخییری است، ولی در این زمان که حکومت عدل اسلامی در ایران برپا است احتیاط مستحب آن است که حتی المقدور نماز جمعه ترک نشود. و ترک حضور و شرکت نکردن در نماز عبادی سیاسی جمعه به خاطر اهمیت ندادن به آن، شرعاً مذموم است (امام خامنه ای).^{۲۰}

نماز جمعه عبادتی است که جزء نمازهای یومیه به حساب می آید و در زمان غیبت حضرت امام عصر (عجل الله فرجه) واجب تخییری است، به این معنا که مکلف در روز جمعه مخیر است که نماز جمعه را بخواند - در صورتی که شرایطش وجود داشته باشد - یا نماز ظهر بجا آورد و نماز جمعه فضیلتش بیشتر است (آیت الله سیستانی).^{۲۱}

نماز جمعه در روز جمعه جانشین نماز ظهر می شود و در زمان حضور پیامبر (صلی الله علیه وآله) و حضرت امام معصوم (علیه السلام) و نایب خاص او واجب عینی است، اما در زمان غیبت کبری واجب تخییری است، یعنی میان نماز جمعه و نماز ظهر مخیر است، ولی در زمانی که حکومت عدل اسلامی باشد احتیاط واجب آن است که ترک نشود (آیت الله مکارم).^{۲۲}

جماعت خواندن نماز جمعه

از شرایط وقوع نماز جمعه، جماعت است؛ پس بدون جماعت نماز جمعه صحیح نیست (حضرت امام^{۲۳}، امام خامنه ای^{۲۴}، آیات عظام سیستانی^{۲۵} و مکارم^{۲۶}).

وجوب تخییری نماز جمعه

در زمان ما، نماز جمعه واجب تخییری است (حضرت امام).^{۲۷}

-
۱۸. استفتائات جدید، ج ۲، ص ۱۴۰، مسئله ۳۹۰؛ رساله سیزده مرجع، ص ۸۵۲، ذیل مسئله ۳۷.
 ۱۹. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۸۴۲، احکام نماز جمعه، م ۱؛
 ۲۰. اجوبه الاستفتائات، سؤال ۶۰۸؛ رساله آموزشی، ج ۱، درس ۵۰، حکم نماز جمعه؛
 ۲۱. سیستانی، توضیح المسائل جامع، م ۱۷۸۴؛
 ۲۲. مکارم، توضیح المسائل، مسئله ۶۷۱؛
 ۲۳. تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۴۲۰، شرط سوم از شرایط نماز جمعه؛ رساله مراجع، ص ۸۴۳، شرط چهارم.
 ۲۴. استفتاء خصوصی، شماره استفتاء: ۹۳۶۶۳۸ تاریخ استفتاء: ۰۹/۱۰/۱۳۹۷
 ۲۵. منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۰۸، امر اول.
 ۲۶. رساله، ص ۱۳۲، د.
 ۲۷. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۸۴۲، احکام نماز جمعه، م ۱؛

نماز جمعه در عصر حاضر (زمان غیبت حضرت امام(عج)) واجب تخییری است (امام خامنه ای).^{۲۸}

نماز جمعه در زمان غیبت حضرت امام عصر(عجل الله فرجه) واجب تخییری است، به این معنا که مکلف در روز جمعه مخیر است که نماز جمعه را بخواند یا نماز ظهر بجا آورد (آیت الله سیستانی).^{۲۹}

در زمان غیبت کبری واجب تخییری است، یعنی میان نماز جمعه و نماز ظهر مخیر است، ولی در زمانی که حکومت عدل اسلامی باشد احتیاط واجب آن است که ترک نشود (آیت الله مکارم).^{۳۰}

شروط وجوب نماز جمعه

در وجوب نماز جمعه چند چیز معتبر است:

نمازگزار باید:

۱. مرد باشد؛

۲. بالغ باشد؛

۳. عاقل باشد؛

۴. آزاد باشد؛

۵. پیر و فرتوت نباشد؛

۶. بیمار نباشد؛

۷. نابینا نباشد؛

۸. فاصله او تا محل اقامه نماز جمعه، بیش از دو فرسخ نباشد؛

۹. مسافر نباشد (چه نمازش قصر باشد یا تمام).

۱۰. وجود حرج و مشقت:

وجود باران، یا سرمای شدید، یا نداشتن پا، یا عضو دیگر، که موجب مشقت باشد (حضرت امام، آیت الله مکارم).
افرادی که حضور آنان در نماز جمعه به علت باران یا سرمای شدید و مانند آن سخت و دشوار باشد (آیت الله سیستانی).

(حضرت امام، آیات عظام مکارم و سیستانی).^{۳۱}

حضور کسانی که نماز جمعه از آنها ساقط است و مجزی بودن از نماز ظهر

کسانی که نماز جمعه از آنها ساقط است مانند زنان و مسافران، اگر حضور یافتند، نمازشان صحیح است و مجزی از نماز ظهر می باشد (حضرت امام^{۳۲}، امام خامنه ای^{۳۳}، آیات عظام مکارم^{۳۴} و سیستانی^{۳۵}).

۲۸. اجوبه الاستفتاءات، سؤال ۶۰۸؛ رساله آموزشی، ج ۱، درس ۵۰، حکم نماز جمعه؛

۲۹. سیستانی، توضیح المسائل جامع، م ۱۷۸۴؛

۳۰. مکارم، توضیح المسائل، مسئله ۶۷۱؛

۳۱. رساله مراجع، ج ۱، ص ۸۴۴، مسئله ۷ و ۱۱؛ تحریر الوسیله، ج ۱، القول فی من تجب علیه، مسئله ۱؛ سیستانی، توضیح المسائل جامع، ج ۱، م ۱۷۹۷؛ مکارم، استفتاءات جدید، ج ۲، ص ۱۳۴، م ۳۶۵.

قنوت در نماز جمعه

نماز جمعه دو قنوت دارد. در رکعت اول، قبل از رکوع و در رکعت دوم، بعد از رکوع (حضرت امام^{۳۶}، آیت الله مکارم^{۳۷}).

در نماز جمعه، خواندن دو قنوت مستحب است که در رکعت اول، قبل از رکوع و در رکعت دوم، بعد از رکوع (آیت الله سیستانی^{۳۸}).

جهر و اخفات در نماز روز جمعه

الف: نماز جمعه

جهر (بلندخواندن) مستحب است (حضرت امام^{۳۹}).

احتیاط واجب بلند خوانده شود (آیت الله سیستانی^{۴۰}).

با صدای بلند خوانده می‌شود (آیت الله مکارم^{۴۱}).

ب: نماز ظهر

بلندخواندن مستحب است؛ اگرچه احتیاط آهسته‌خواندن است (حضرت امام^{۴۲} و امام خامنه ای^{۴۳}).

بلندخواندن مستحب است (آیت الله سیستانی^{۴۴}).

اگر در حضر نماز بخواند بلند خواندن مستحب است و اگر در سفر باشد در صورتی مستحب است که با جماعت بخواند نه فرادی. (آیت الله مکارم^{۴۵})

ساقط شدن نماز ظهر با خواندن نماز جمعه

نماز جمعه از نماز ظهر کفایت می‌کند (حضرت امام^{۴۶}، امام خامنه ای^{۴۷}، آیات عظام سیستانی^{۴۸} و مکارم^{۴۹}).

۳۲. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۸۴۵، مسئله ۱۱؛ روح الله خمینی، تحریر الوسیله، البحث فی صلاة الجمعة، القول فیمن تجب علیه، مسئله ۲.

۳۳. اجوبه الاستفتاءات، ص ۱۲۵، سؤال ۶۲۵ (فقط نسبت به مسافران بیان شده است).

۳۴. مکارم، استفتاءات جدید، ج ۲، ص ۱۳۵، مسئله ۳۶۶.

۳۵. سیستانی، توضیح المسائل جامع، ج ۱، م ۱۷۹۸.

۳۶. تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۴۳۶، الخامس.

۳۷. توضیح المسائل، ص ۱۳۲، طریقه نماز جمعه، م ۶۷۱-ز.

۳۸. توضیح المسائل، ص ۲۲۵، مسئله ۱۱۰۴.

۳۹. تحریر الوسیله، ج ۱، نماز جمعه، فروعات، الخامس.

۴۰. سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۱، م ۶۱۷.

۴۱. مکارم، استفتاءات جدید، ج ۲، ص ۱۳۶، م ۳۷۵.

۴۲. روح الله خمینی، تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۳۰۰، مسئله ۱۰.

۴۳. استفتاء خصوصی، شماره استفتاء: ۸۸۷۴۳۹ تاریخ استفتاء: ۰۷/۰۴/۱۳۹۷.

۴۴. سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۱، م ۶۱۷.

۴۵. مکارم، سایت، استفتاءات، واجبات نماز، واجبات غی رکنی، قرائت، بلند و آهسته خواندن قرائت، بلند خواندن نماز ظهر در روز جمعه

۴۶. روح الله خمینی، تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۴۱۸، مسئله ۲۱و۲.

۴۷. اجوبه الاستفتاءات، ص ۱۲۲، سؤال ۶۱۱.

۴۸. منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۰۷، المقصد الثانی عشر فی صلاة الجمعة، الثالث.

۴۹. استفتاءات جدید، ج ۲، ص ۱۳۳، مسئله ۳۵۷.

خواندن نماز ظهر بعد از نماز جمعه

احتیاط مستحب خواندن نماز ظهر بعد از نماز جمعه است (حضرت امام،^{۵۰} امام خامنه ای^{۵۱}).

چگونگی احتیاط کردن در نماز ظهر

کسی که نماز جمعه را به امامی اقتدا کرده می تواند نماز عصر را نیز به همان امام اقتداء کند و اگر بخواهد بعد از اقتداء به امام جمعه در نماز عصر احتیاطاً نماز ظهر را هم بخواند باید بعد از پایان نماز جماعت عصر، نماز ظهر و عصر را مجدداً به جای آورد مگر این که امام هم بعد از خواندن نماز جمعه احتیاطاً نماز ظهر را به جا آورده باشد که در این صورت اگر مأموم نیز همین طور عمل کرده لازم نیست نماز عصر را دوباره تکرار کند. (حضرت امام).^{۵۲}

پس از نماز جمعه، خواندن نماز ظهر از باب احتیاط اشکال ندارد؛ ولیکن احتیاط کامل این است که در نماز عصر به امامی اقتدا کند که نماز ظهرش را احتیاطاً بعد از نماز جمعه خوانده است (امام خامنه ای).^{۵۳}

کسی که عمل به احتیاط می کند و نماز ظهر را بعد از نماز جمعه مجدداً می خواند می تواند به نماز عصر امام جمعه اقتدا کند در حالی که امام چنین احتیاطی را نمی کند و نماز ظهر را نمی خواند. چون امام جمعه به ظن خود نماز جمعه را از نماز ظهر کافی می داند و گویی نماز ظهر را خوانده و بنابر حکم شرع اگر کسی به ظن خواندن نماز ظهر، نماز عصرش را شروع کند، ترتیب بین دو نماز جهلاً رعایت نشده اما نماز عصر صحیح است. پس مأموم می تواند به امام جمعه در نماز عصر اقتدا کند چون نماز عصر امام صحیح است. (ایت الله مکارم).^{۵۴}

وقت نماز جمعه

ابتدای وقت نماز جمعه

وقت آن با زوال خورشید شروع می شود (حضرت امام^{۵۵}، امام خامنه ای^{۵۶} و آیات عظام سیستانی^{۵۷} و مکارم^{۵۸}).

انتهای وقت نماز جمعه

وقت نماز جمعه تا وقتی که سایه شاخص به اندازه دو قدم «پا»ی متعارف برسد، امتداد دارد؛ ولی احتیاط واجب این است که از اوایل عرفی زوال ظهر تأخیر نیندازند و اگر تأخیر افتاد، احتیاط مستحب این است که نماز ظهر را بخوانند (حضرت امام).^{۵۹}

احتیاط آن است که از اوایل عرفی زوال، در حدود یکی دو ساعت به تأخیر نیفتد (امام خامنه ای).^{۶۰}

۵۰. تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۴۱۸، سؤال ۲۰۱.

۵۱. اجوبه الاستفتائات، ص ۱۲۲، سؤال ۶۱۱.

۵۲. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۸۵۳، مسئله ۴۱.

۵۳. اجوبه الاستفتائات، ص ۱۲۲، سؤال ۶۱۱.

۵۴. مکارم، سایت، استفتائات، نماز جمعه، احکام نماز جمعه، اقتدا کردن به نماز جمعه، اقتداء عامل به احتیاط به نماز عصر امام جمعه

۵۵. روح الله خمینی، تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۴۳۲، القول فی وقتها، مسئله ۱؛ رساله مراجع، ص ۸۴۶، مسئله ۱۵.

۵۶. اجوبه الاستفتائات، ص ۱۲۶، سؤال ۶۳۰.

۵۷. رساله مراجع، شرایط وجوب نماز جمعه، ص ۸۵۹.

۵۸. توضیح المسائل، ص ۱۳۱، الف؛ استفتائات جدید، ج ۲، ص ۱۳۵، مسئله ۳۶۸.

۵۹. تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۴۳۲، القول فی وقتها، مسئله ۱؛ توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۸۴۶، مسئله ۱۵.

به مقداری که اذان و خطبه‌ها و نماز، مطابق معمول انجام شود و با گذشتن آن، وقت نماز جمعه به پایان می‌رسد (آیت الله مکارم).^{۶۱}

هرگاه از اول عرفی زوال، نماز جمعه را به تأخیر انداخت، وقتش تمام شده و نماز ظهر را باید به جا آورد (آیت الله سیستانی).^{۶۲}

دیر رسیدن به نماز جمعه

حاضر نبودن مأموم در خطبه نماز جمعه
اگر مأموم در حال خطبه حضرت امام، حاضر نباشد، ولی بعد از خطبه‌ها نماز را با امام درک کند، نمازش صحیح است (حضرت امام^{۶۳}، امام خامنه ای^{۶۴} و آیات عظام مکارم^{۶۵} و سیستانی^{۶۶}).

اقتدا در رکعت دوم

۱. در حال قیام رکعت دوم، به جماعت ملحق شود: نمازش صحیح است (همه مراجع).

۲. در رکوع رکعت دوم، به امام ملحق شود:

نماز جمعه‌اش صحیح است (حضرت امام^{۶۷}، امام خامنه ای^{۶۸}، آیت الله مکارم^{۶۹}).

بنا بر احتیاط واجب، نماز جمعه‌اش صحیح نیست و باید نماز ظهر را بخواند (آیت الله سیستانی).^{۷۰}

نماز جمعه برای مسافر

نماز جمعه از فرد مسافر (مأموم) صحیح است (حضرت امام^{۷۱}، امام خامنه ای^{۷۲}، آیات عظام مکارم^{۷۳} و سیستانی^{۷۴}).

معامله در روز جمعه

معاملات در روز جمعه بعد اذان، در زمان ما حرام نیست (حضرت امام).^{۷۵}

-
۶۰. اجوبه الاستفتاءات، ص ۱۲۶، سؤال ۶۳۰.
۶۱. توضیح المسائل، ص ۱۳۱، احکام نماز جمعه، الف؛ استفتائات جدید، ج ۲، ص ۱۳۵، مسئله ۳۶۸.
۶۲. توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۴۰۶، مسئله ۷۳۴ و استفتائات موجود در هیئت علمی؛ بنابراین اگر خطبه‌ها حداکثر ۴۰ دقیقه طول بکشد و سپس بلافاصله نماز جمعه خوانده شود، کافی است و چنانچه خطبه‌ها بیشتر از ۴۰ دقیقه تا حدود یک ۷۵ دقیقه طول بکشد، محل احتیاط است و اگر خطبه‌ها بیشتر از حدود ۷۵ دقیقه طول بکشد، ظاهراً کافی محسوب نمی‌شود.
۶۳. تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۴۳۵، القول فی وقتها، مسئله ۵؛ استفتائات، ج ۱، ص ۲۶۹، سؤال ۴۴۵.
۶۴. اجوبه الاستفتاءات، ص ۱۲۵، سؤال ۶۲۹.
۶۵. توضیح المسائل، ص ۱۳۱، احکام نماز جمعه، ج؛ استفتائات جدید، ج ۲، ص ۱۴۲، مسئله ۴۰۲.
۶۶. توضیح المسائل، ص ۱۵۲، شرط اول از شروط صحت نماز جمعه؛ منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۰۸، الخامس.
۶۷. تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۴۳۵، القول فی وقتها، مسئله ۵.
۶۸. اجوبه الاستفتاءات، ص ۱۲۵، سؤال ۶۲۹.
۶۹. استفتائات جدید، ج ۲، ص ۱۴۰، سؤال ۳۹۳.
۷۰. سیدعلی سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۰۸، الخامس.
۷۱. تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۴۳۰، القول فیمن تجب علیه، مسئله ۳؛ استفتائات، ج ۱، ص ۲۷۵، سؤال ۴۶۸.
۷۲. اجوبه الاستفتاءات، ص ۱۲۵، سؤال ۶۲۵.
۷۳. استفتائات، ج ۲، ص ۱۳۵، مسئله ۳۶۶.
۷۴. استفتای موجود در هیئت علمی.
۷۵. حضرت امام، تحریر الوسیله، نماز جمعه، فروع، الثالث.
-

در زمان حاضر معامله در هنگام نماز جمعه اشکال ندارد؛ گر چه بهتر است که مؤمنین در چنین هنگام از کارهای دیگر فارغ شده و در نماز جمعه شرکت نمایند (امام خامنه ای).^{۷۶}

اگر بیع و خرید و فروش منافات با نماز جمعه داشته باشد، بر کسی که نماز جمعه بر او واجب تعیینی باشد، حرام است هر چند معامله صحیح است (آیت الله سیستانی).^{۷۷}

خرید و فروش هنگام نماز جمعه، احتیاط واجب در ترک است ولی معامله باطل نیست (آیت الله مکارم).^{۷۸}

خواندن نماز ظهر در اول وقت روز جمعه

کسی که روز جمعه می خواهد نماز ظهر بخواند صبر کردن تا گذشتن وقت نماز جمعه، لازم نیست و نماز جمعه واجب تخییری است (حضرت امام).^{۷۹}

خواندن نماز ظهر جمعه در اول وقت اشکال ندارد و تأخیر آن لازم نیست (امام خامنه ای).^{۸۰}

کسی که نماز جمعه بر او واجب عینی نیست، جایز است اول وقت به خواندن نماز ظهر مبادرت کند (آیت الله سیستانی).^{۸۱}

هر چند خواندن نماز ظهر در اول وقت باطل نیست؛ ولی شایسته است به دلیل احترام نماز جمعه، نماز ظهر را از اول وقت تأخیر انداخت؛ مخصوصاً اگر نماز جماعت و در مساجد باشد. البته چنانچه اقامه جماعت سبب و هن نماز جمعه شود، جماعت اشکال دارد (آیت الله مکارم).^{۸۲}

۷۶. استفتاء خصوصی، شماره استفتاء: ۹۱۷۳۸۷ تاریخ استفتاء: ۲۷/۰۷/۱۳۹۷

۷۷. سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۱، مسئله ۹۶۰.

۷۸. مکارم، سایت، استفتائات، نماز، نمازهای واجب، نماز جمعه، متفرقه نماز جمعه، معامله در هنگام برپایی نماز.

۷۹. حضرت امام، استفتائات ده جلدی، ج ۲، ص ۲۶۵، س ۱۷۰۱

۸۰. امام خامنه ای، استفتاء خصوصی، شماره استفتاء: ۸۱۰۳۸۱ تاریخ استفتاء: ۱۸/۰۷/۱۳۹۶

۸۱. سیستانی، منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۰۹، مورد الثامن.

۸۲. مکارم، سایت، استفتائات، نماز جمعه، وقت نماز جمعه، نماز ظهر اول وقت در روز جمعه (شایان ذکر است در استفتاء دیگری که در سایت معظم له موجود است اینگونه پاسخ داده شده است: "احتیاط آن است که تا پایان وقت نماز جمعه، نماز ظهر و عصر به صورت جماعت یا فرادی ترک شود." و در پاسخ استفتاء با کد رهگیری: ۹۸۰۳۲۹۰۰۴۷ فرموده اند: این احتیاط مستحب است.)